

vzgor, je pa priljubljen cilj nedeljskih alpinistov. Dostopi z vršiške ceste niso predolgi, marsikatera stena je tako kratka, da z njo opravimo že dopoldne, težave pa tudi ne zahtevajo do skrajnosti natreniranih prstov. Še posebej pa alpinisti obiskujejo to območje pozimi. Tisti bolj našpičeni gredo plezat zaledenele slapove pod Prisankom, uživači pa gredo do celo leto odprte Erjavčeve koče in plezajo po položnih grapah v Mali Mojstrovki in Robičju.

Prvi plezalni vodnik za Vršič je začel nastajati pred 14 leti. **Andrej Božič, Matjaž Deržaj** in Niko Novak so delo hitro in dobro opravili in luč sveta je zagledal vsebinsko bogat vodnik. Seveda je že zdavnaj pošel, v stenah, ki jih opisuje, pa se je medtem pojavilo tudi približno 30 novih smeri.

Priprave druge izdaje se je lotil Tone Golnar, ki je naredil že celo vrsto plezalnih vodnikov. Oblikovna podoba je na sodobni ravni. Zbrane so vse smeri na tem območju, tako da ima knjiga poleg informativne in uporabne tudi dokumentarno vrednost. Opisi smeri so navedeni v kronološkem vrstnem redu, kar je vsekakor manj pregledno kot naštevaje smeri od leve proti desni. V vodniku so tudi črno-bele fotografije sten z vrisanimi smermi, poživijo pa ga barvne fotografije, ki jih je Golnar posnel okrog Vršiča. Morda bi bila med njimi lahko tudi kakšna plezalska, saj včasih dober posnetek plezalca precej pove o značaju smeri.

Za konec povejmo še, da nas bo Golnar v prihodnjem letu razveselil še s plezalnima vodnikoma za Jezersko in Logarsko dolino.

Miha Peternel

Zadnji karti Miroslava Črnivca

Nedavno sta pri Planinski založbi izšli dve novi karti, ki pomembno dopolnjujeta vrzel v planinski kartografski literaturi. Prva – Slovenska Istra (Čičarija, Brkini in Kras) nosi št. 166, druga – Dolenjska (Gorjanci, Kočevski Rog) pa št. 170. Obe sta v merilu 1 : 50.000, obe v že standardiziranih ovitkih in z vsebin-

ske zasnovi, značilno za to merilo. Obe je uredil **Miroslav Črnivec** in za obe pripravil tudi besedila, obširne opise na hrbtni strani. Prvo, Slovensko Istro, je še lahko ocenjeval, druga, Dolenjska, je izšla šele po njegovi prerani in nenadni smrti. »Vedno, ko mi je prišla v roke lepa karta, sem razmišljal o tem, kako lepa je šele pokrajina, ki jo predstavlja,« mi je dejal le tri dni pred smrtjo v pogovoru za Lipov list. »Kakovostna in atraktivna karta mora uporabnika dobesedno vabiti na izlet, pohod, obisk,« je nadaljeval. In obe omenjeni karti sta lepi, predvsem pa pripravljene z veliko skrbjo in ljubeznijo do planinstva.

Slovenska Istra obsega območje od Izole na zahodu do Pivke na vzhodu, od Sežane na severu in malo prek meje s Hrvaško na jugu. Tako je prvič obdelano Šavriško gričevje, Čičarija, Brkini in Kras, del Hrvaške na jugu in del Italije na zahodu. Odlično so ločljive brezprašne ceste, sijajno so vidne planinske poti, ki jih je v tem zahodnem delu države kar precej. Poudarjeno so prikazane planinske koče, turistične kmetije, kulturne, arheološke, naravne in druge znamenitosti. Tudi vinogradniškim predelom je namenjena ustrežna pozornost, prav tako gostinskim objektom in razglediščem.

Hrbtna stran je izpolnjena s podrobnejšimi opisi blizu 30 zanimivih lokacij – naselij, jam, dolin, rek in drugih zanimivosti. Opise dopolnjujejo lepo razvrščene izbrane barvne fotografije. Stran zaključuje predstavitev planinskih koč z zmogljivostmi, dostopi in drugimi podatki ter skica razgleda s Slavnika. Vsa besedila so prevedena v angleščino, italijanščino in nemščino.

Novost je tudi karta Dolenjske (Gorjanci, Kočevski Rog). »To karto posvečamo v spomin avtorju Miroslavu Črnivcu kot njegovo zadnje avtorsko delo,« so izdajatelji zapisali v okvirček notranje strani. Izdelana je po enaki vsebinski in tehnološki zasnovi kot Istra. Nekako v njenem središču je četverkotnik Novo mesto–Dolenjske Toplice–Semič–Metlika. Sicer pa sega od Kočevja na zahodu do Kostanjevice na vzhodu, od Trebnjega na se-

veru do Ručetne vasi na jugu. Na njej je prikazan velik del Suhe Krajine, Kočevski Rog, Bela Krajina, Gorjanci in Žumberak na hrvaški strani. Tudi ta predel je prepleten s planinskimi potmi, tudi na tej karti je poudarjena planinska vsebina in vse tisto, kar je za izletnika in pohodnika potrebno in zanimivo. Obilico podatkov in opisov nudi hrbtna stran. Vsi so prevedeni tudi v angleščino, italijanščino in nemščino. Tudi na tej strani so s skicami in potrebnimi podatki predstavljene planinske postojanke s shemo razgleda s Trdinovega vrha.

Obe karti sta uporabni tako za domače izletnike in pohodnike kot tudi za večino tujcev, ki govorijo omenjene jezike. Obe sta prvič natisnjeni in predstavljata doslej v planinski kartografiji še neobdelane predele naše države. Po obeh bodo zagotovo uporabniki radi segali, saj so to območja, ki za hojo niso zahtevna in so primerna predvsem za manj vzdržljive, tiste, ki želijo ob lažji hoji spoznavati lepote naše dežele.

Naj ob teh dveh kakovostnih in vsestransko uporabnih kartah dodam še misel znanega državnika izpred 70 let: »Kartografija je zrcalo kulturnega razvoja vsakega naroda.« Brez dvoma je kartografska kultura veliko odvisna tudi od medijev. O tem je v omenjenem pogovoru pokojni Miroslav Črnivec dejal: »Če so mediji eden od najpomembnejših sredstev ozaveščanja ljudi, ugotavljam, da je ozaveščanje o kartografski kulturi na Slovenskem še premajhno.« To zagotovo drži, saj v dnevnem časopisu o novih kartografskih publikacijah zasledimo kvečjemu kako drobno notico.

Peter Svetik

Notranjski Kras

Geodetski zavod Slovenije uspešno nadaljuje izdelavo serije izletniških kart merila 1 : 50.000, s katerimi želi pokriti vso Slovenijo. Pred kratkim so izdali že enajsto iz te serije, preostane jih še osem in izletniške karte bodo na voljo za vso državo. Vse so izdelane po enotni vsebinski in tehnološki zasnovi s

standardiziranim ovitkom, tiskanim v barvah na debelejšem papirju.

Izletniška karta Notranjski Kras sega od Cola na zahodu do Žimaric na vzhodu in od Vrhnike na severu do Pivke na jugu. Predstavlja ozemlje južno od Ljubljanske kotline ter del visokih planot Nanosa, Hrušice in Javornikov. V sredi dominira trikotnik Logatec–Postojna–Cerknica, močno je poudarjena avtocesta, dobro so vidne tudi vse druge brezprašne ceste. Odlično ločljiva je tudi planinska vsebina: planinske poti in postojanke, razgledišča, turistične kmetije in podobno. Poudarjena je še kulturna, arheološka in naravna dediščina z drugimi znamenitostmi. Izrazite so plastnice, razgibanost terena je poudarjena s senčenjem, na karti mrgoli nadmorskih višin, kar vse je za planince dobrodošlo.

Na zadnji strani so podrobneje predstavili 40 lokacij – naselij, gradov, polj, dolin, vrhov, jam, izvirov, naravnih znamenitosti in še mnogočesa. Opisali so praktično vse, kar je vredno ogleda in kar uporabnika karte – pohodnika ali izletnika tudi zanima. Vsa besedila so prevedena v angleščino, italijanščino in nemščino. Publikacije te vrste so tako pravi kartovodniki (izraz sem si izmislil sam), saj nudijo istočasno vse kartografske podatke, ki jih dopolnjujejo besedila, kot jih poznamo iz vodnikov.

Karto je uredil **Vili Kos**, za njeno izvedbo je poskrbela **Mimi Gregorič**. Kot večino je tudi to natisnila tiskarna Delo. Razen v večjih knjigarnah je na voljo v trgovini Kodkam v Ljubljani in v planinskih postojankah tega območja. Večino podobnih kart ima na voljo tudi Planinska zveza Slovenije v Ljubljani.

Peter Svetlic

Slovenske krajine

Dušan Ogrin, profesor na oddelku za krajinsko arhitekturo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, se ukvarja predvsem s preučevanjem krajine v Sloveniji in njenim varstvom. Zato ni nenavadno, da je v letošnjem letu pripravil, DZS pa izdala že drugo, razširjeno in dopol-

njeno izdajo knjige Slovenske krajine. Na 304 straneh je objavljenih 310 fotografij avtorja, ki je prispeval tudi spremno besedilo. Zahtevno delo je na umetniškem papirju in formatu 28 x 30 cm natisnila tiskarna Gorenjski tisk iz Kranja.

Knjiga predstavlja krajine Slovenije v izjemni raznovrstnosti, kakor so jo v alpskem, panonskem, kraškem in sredozemskem svetu oblikovale naravne razmere, obdelava zemlje, poselitve in stoletna sožitja s sosednjimi kulturami. Avtor je v uvodnih besedilih zapisal to, kar je želel povedati gledalcu te fotomonografije. Krajino predstavlja kot naravo, bivališče človeka, umetno tvorbo površja, kot sistem in problem, premoženje in kraj, ideologijo, zgodovino in estetiko. V posebnem poglavju poudarja gospodarski, ekološki in kulturni pomen krajine ter identiteto prostora v človekovem naravnem okolju. V besedilu, ki je plod dolgoletnega znanstveno-raziskovalnega dela, predstavi naravo tudi po njeni zgradbi, reliefu, združbi živalskega in rastlinskega sveta, naravni in kulturni krajini ter navidezni privlačnosti, o kateri ljudje največkrat govorimo. Pri tem so posebnega pomena rastlinska odeja, obdelane površine in človekova poselitve, pa tudi ogroženost naravnega okolja zaradi poselitve, prenove kmetijstva, melioracije in regulacije rek pri gradnji elektrarn ter vse bolj razvijajočega se turizma, tudi v gorskem svetu.

Bogato slikovno gradivo nas ponovno opozarja, da je Slovenija v veliki meri gorata dežela. Na fotografijah najdemo visokogorske pašnike, zaselke in posamezne kmetije tudi nad 1000 metrov visoko, naše najlepše gore, kot so Ponce, Jalovec, Martuljska skupina, Stol itd., obdelane in naseljene nižinske predele v dolinah in soteskah z idiličnimi gorskimi kulisami, številne cerkve na gorskih grebenih kot del naše dragocene kulturne dediščine, skrivnostne figure, ki so jih ustvarile gorske in nižinske reke. Mimo vseh teh lepot vodijo številne markirane planinske poti, ki nas ne vodijo le v hribe in gore, pač pa tudi mimo pomembnih naravnih in kulturno-zgodovinskih spomenikov.

Objavljene fotografije nimajo le dokumentarnega značaja, ampak predstavljajo visoko umetniško stvaritev. Vredno jih je pogledati in gledati.

Ciril Velkoverh

Atlas reke Kolpe

Odlična predstavitev območja Kolpe, ki jo je v Atlasu reke Kolpe podal Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo pri FGG, je nova spodbuda za razvoj turizma in pohodništva ob tej mejni reki. V njem so zaobjete različne možnosti izrabe prostega časa od plavanja, čolnarjenja, kolesarjenja do sprehodov in pohodov na vzpetine levega brega Kolpe. Uporabniki pa bodo iz njega spoznali tudi vse naravne lepote in kulturne vrednote tega območja.

Jedro atlasa predstavljajo zemljevidi, od preglednih v merilih 1 : 250.000 in 1 : 100.000 do natančnih v merilu 1 : 15.000. Teh je 32 in na podrobni topografski vsebini ponazarjajo podrobno turistično in planinsko vsebino (brezprašne ceste, markirane planinske poti, sprehajalne poti, kolesarske in trimske steze, športna igrišča, parkirišča, kampe, gostinske zmogljivosti in podobno). Uporabnik lahko iz njih razbere praktično vse, kar ga zanima.

Vsebinski opisni del atlasa se začne z geografskim opisom doline Kolpe in nadaljuje s podrobnejšimi predstavitvami zanimivosti posameznih delov doline. Podrobno so predstavljene najpomembnejša kulturna dediščina in naravne lepote. Besedila odlično dopolnjujejo izbrane barvne fotografije, dodane slovenskemu besedilu na levi strani. Desne strani na prijetni oker podlagi izpolnjujejo prevodi v angleščino, italijanščino in nemščino. K besedilom sodijo še podrobne informacije z naslovi in telefoni gostinsko-turistične ponudbe. Iz kratke predstavitev na predzadnji strani naj ponovimo dva stavka: »Kdor hoče videti, mora gledati s srcem. Kdor hoče odkriti, mora potovati s karto v roki.« Zares, Atlas reke Kolpe omogoča spoznavati, raziskovati in uživati ob naravnih lepotah in kulturnih vrednotah.